

Samenvatting advies Toetsingsprocedure

Voor: Standaardisatieraad 12 september 2024
Van: Arjen Brienen en Jeroen de Ruig (E-space)
Datum: 5 september 2024

Inleiding

In opdracht van Bureau Edustandaard hebben Arjen Brienen en Jeroen de Ruig (onafhankelijke adviseurs E-Space) onderzoek gedaan naar de toetsingsprocedure van Edustandaard en zijn daarbij ondersteund door Janneke Suijker (Kennisnet en Bureau Edustandaard). Doel is het aanscherpen van de toetsingsprocedure nadat het 10 jaar in gebruik is, vanwege het belang bij de ontwikkelingen in het onderwijsveld. Het onderzoek bestond uit deskresearch en interviews met stakeholders, waaronder de leden van de Standaardisatieraad.

De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord in het bijgevoegde adviesrapport:

1. Welke rol spelen standaarden in het onderwijsveld?
2. Wat is de toegevoegde waarde van de toetsingsprocedure?
3. Waar zijn verbeteringen nodig m.b.t. de toetsingsprocedure?
4. Hebben mogelijke verbeteringen alleen betrekking op de procedure, of zijn er ook andere verbeteringen nodig?

Het advies is opgedeeld in vier delen:

1. Constateringen en adviezen met betrekking tot **de toetsingsprocedure** zelf (hoofdstuk 2)
2. Constateringen en adviezen met betrekking tot **de toetsingscriteria** die worden gehanteerd in de toetsingsprocedure (hoofdstuk 3)
3. Constateringen en adviezen met betrekking tot **de Lijst afspraken van Edustandaard** (hoofdstuk 4)
4. Constateringen en adviezen op **bestuurlijk en strategisch niveau** (hoofdstuk 5)

Adviezen zijn verkregen tijdens de interviews of opgesteld op basis van ervaring en kennis van de onderzoekers. De adviezen zijn zoveel mogelijk getoetst tijdens de interviews.

Een aantal adviezen zijn aangeduid met “KORTE TERMIJN” (korte termijn). Deze kunnen op relatief korte termijn worden opgepakt en vormgegeven. De overige adviezen hebben meer tijd en afstemming nodig. Hieronder de constatering en bijbehorende adviezen per bovengenoemd deel.

Deel 1: Adviezen met betrekking tot de toetsingsprocedure

Door meerdere geïnterviewden is aangegeven dat steeds meer standaarden door de toetsingsprocedure gaan. Ook de ROSA-scan wordt gezien als een waardevolle tool, die in een vroeg stadium van de ontwikkeling van een standaard moet worden toegepast.

Het lifecyclemanagement van de Lijst afspraken kan beter. Evaluatie van de standaarden op de lijst vindt niet plaats, waardoor mogelijk ongebruikte of niet meer relevante standaarden op de lijst blijven staan.

Advies: *Evalueer jaarlijks de standaarden tegen de toetsingscriteria op hoofdlijnen. Communiceer over de uitkomsten.*

De AMIGO-methode is een goed toepasbare methode gebleken en zorgt voor eenduidigheid in het ontwikkelen en vormgeven van standaarden. Dit bevordert o.a. de adoptie van standaarden.

Advies: *Overweeg de AMIGO-methode verplicht te maken, door de methode in te dienen bij Edustandaard.*

Programma's en projecten ontwikkelen standaarden en moeten vervolgens de standaarden ter toetsing indienen bij Edustandaard, dit wordt af en toe als bureaucratisch ervaren.

Advies: *Laat de indienende partij zo min mogelijk bureaucratie ervaren door:*

- ***Vroegtijdig binnen programma's en projecten (samen met de ROSA-scan) de toetsingscriteria te introduceren, zodat hiermee rekening kan worden gehouden***
- ***Na indiening van het aanmeldformulier standaard een intakegesprek te houden met de indiener ter verduidelijking voor beide kanten, ook met betrekking tot de weging van de criteria.***

Deel 2: Adviezen met betrekking tot de toetsingscriteria

Tijdens de interviews is meerdere malen aangegeven dat de toetsingscriteria niet altijd duidelijk zijn en vollediger kunnen. Het Forum Standaardisatie hanteert een vollediger set aan criteria, waarvan de meeste ook relevant zijn voor de onderwijssector.

Advies (KORTE TERMIJN):

- ***Hanteer de volgende hoofdcriteria: toegevoegde waarde, open standaardisatieproces, draagvlak, opname bevordert adoptie, architectuur-compliance en toekomstbestendigheid.***
- ***Stel naast hoofdcriteria ook sub-criteria op, op basis van de criteria die het Bureau Forum Standaardisatie hanteert en pas deze eventueel aan voor het onderwijsveld.***
- ***Beproof deze toetsingscriteria in de eerstvolgende toetsingsprocedure.***

Leveranciers kunnen nu onvoldoende toetsen of zij de standaard correct hebben geïmplementeerd. Daardoor is onvoldoende duidelijk of een applicatie voldoet aan de relevante standaarden in de Lijst afspraken.

Advies (KORTE TERMIJN): *Maak de aanwezigheid van een compliance-voorziening onderdeel van de toetsingscriteria.*

Communicatie over de toe te passen criteria in de toetsingsprocedure is te beperkt. Niet alle toetsingscriteria zijn bijvoorbeeld opgenomen in het aanmeldformulier van Edustandaard.

Advies (KORTE TERMIJN):

- **Publiceer de door Edustandaard gehanteerde toetsingscriteria en bijbehorende procedure op de website van Edustandaard, zodat deze duidelijk en vindbaar zijn.**
- **Neem alle toetsingscriteria op in het aanmeldformulier en voer op basis van het door de indieners ingevulde aanmeldformulier een intakegesprek.**

Deel 3: adviezen met betrekking tot de Lijst afspraken

De samenhang tussen de standaarden is niet altijd duidelijk. Het inzicht in de relatie met het functionele en business vraagstuk ontbreekt vaak, waardoor het belang van een standaard voor managers (beslissers) niet altijd duidelijk is.

Advies (KORTE TERMIJN):

- **Maak onderscheid tussen verschillende soorten standaarden: semantische-, uitwisselings- en techniekstandaarden. Neem deze indeling over als filter op de lijst.**
- **Publiceer op de website van Edustandaard de samenhang tussen standaarden voor functionele en business vraagstukken (zoals doorlopende leerlijnen).**

De geïnterviewden hebben zorgen over mogelijke dubbelingen bij de ontwikkeling van standaarden. Een dubbele standaard veroorzaakt verwarring bij leveranciers en is zonde van de energie.

Advies (KORTE TERMIJN):

- **Introduceer het predicaat “prospect” en zorg dat je in de Lijst afspraken hierop kunt filteren. Zodat iedereen kan zien dat een bepaalde standaard in ontwikkeling is.**

Deel 4: adviezen met betrekking tot bestuurlijk/strategische onderwerpen

Tijdens de interviews is duidelijk geworden dat het belang van afspraken en standaarden wordt gezien door de sector. Daarnaast is aangegeven dat de Standaardisatieraad een vaste bezetting heeft en dus weinig wisselingen kent. Dit zorgt voor continuïteit. Bovendien zijn de geïnterviewden positief over Edustandaard en Bureau Edustandaard. Er is behoefte aan meer advies/ondersteuning vanuit Bureau Edustandaard bij onder meer: het opzetten van nieuwe standaarden, implementatie van standaarden, migratie van een oude standaard naar een modernere standaard en het opzetten van beheer van standaarden.

Advies: Vergroot de capaciteit van Bureau Edustandaard.

Met een verplichtendheid van standaarden op de Lijst afspraken kunnen standaarden effectiever worden ingezet.

Advies:

- **Neem de Lijst afspraken op in de inkoopvoorwaarden van onderwijsinstellingen. Dit is met name effectief voor kleinere onderwijsinstellingen met weinig kennis van standaarden.**
- **Neem de Lijst afspraken op in de opdrachtomschrijving of subsidieverstrekking vanuit OC&W voor alle programma's en projecten.**
- **Zet in op compliancy van standaarden:**
 - **Compliancy-voorziening met keurmerk;**

- ***Onafhankelijke toetsing op compliancy.***

Meerdere keren is ter sprake gekomen dat programma's standaarden ontwikkelen, maar daarbij te weinig rekening houden met de bestaande toetsingsprocedure van Edustandaard.

Advies:

- ***Zorg ervoor dat Edustandaard een duidelijke en eenduidige positie heeft in het onderwijsveld, ook in relatie tot programma's. De samenwerkingsovereenkomst tussen Edu-V en Edustandaard en de notitie 'Een spade dieper', zijn positieve ontwikkelingen die hieraan bijdragen.***
- ***Blijf het belang van Edustandaard benadrukken vooral bij de programma's. Ontwikkel hiervoor een communicatiestrategie.***
- ***Laat de Lijst afspraken verplicht stellen door een hoger gremium: bijvoorbeeld de Informatiekamer. De Standaardisatieraad blijft verantwoordelijk voor de inhoud van de lijst.***